

Recenzja rozprawy doktorskiej

lek. med. Magdaleny Marii Polaczyk pt.

„Nietolerancja leków u pacjentów z nadciśnieniem tętniczym, częstość jej występowania i czynniki determinujące”

Przedstawiona mi do oceny rozprawa doktorska lek. med. Magdaleny Marii Polaczyk pt. „Nietolerancja leków u pacjentów z nadciśnieniem tętniczym, częstość jej występowania i czynniki determinujące” stanowi cykl trzech oryginalnych prac powiązanych tematycznie, opublikowanych w międzynarodowych recenzowanych czasopismach naukowych znajdujących się na listach MEiN, indeksowanych w bazie PubMed oraz znajdujących się na Liście Filadelfijskiej (Journal Citation Reports – JCR). Łączny wskaźnik oddziaływania 3 prac: 12.638.

Cykl został opatrzony spisem treści, wstępem, zwięzłym opisem założeń i celów pracy, metodyki, podsumowaniem, wnioskami, streszczeniem w języku polskim i angielskim oraz oświadczeniami współautorów prac. Zwraca uwagę przejrzystość i staranność opracowania.

Trzy artykuły oryginalne wchodzące w skład rozprawy opublikowane zostały w języku angielskim w rodzimych ale o zasięgu międzynarodowym, prestiżowych, recenzowanych czasopismach: dwa w *Kardiologii Polskiej* (IF 3.710, MNiSW 100 pkt), jeden w *Polskim Archiwum Medycyny Wewnętrznej* (IF 5.218 MNiSW 140 pkt), kolejno w latach: 2021, 2022 i 2023. Prace mają wielu autorów jednak we wszystkich lek. med. Magdalena Polaczyk jest pierwszą autorką. Prace wykonano w Klinice Kardiologii i Elektrokardiologii Interwencyjnej oraz Nadciśnienia Tętniczego Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum w Krakowie, prowadzonym przez prof. dr hab. n.med. Marka Rajzera. Do rozprawy dołączone są oświadczenia wszystkich współautorów wskazujące na znaczący indywidualny wkład Kandydatki przy planowaniu badań i opracowywaniu protokołu, gromadzeniu danych, analizie i interpretacji danych oraz redagowaniu artykułów.

Wszystkie wymienione prace dotyczą populacji chorych z nadciśnieniem tętniczym. Tym samym spełnione zostały ustawowe wymogi dotyczące spójności tematycznej publikacji wchodzących w skład rozprawy doktorskiej.

Nadciśnienie tętnicze odpowiada za największą ilość zgonów na świecie i jest jednym z najbardziej rozpowszechnionych czynników ryzyka choroby miażdżycowej naczyń. W Polsce dotyka niemal 11 milionów osób. Jednocześnie skuteczność terapii tej choroby jest ciągle dalece nieoptymalna pomimo łatwej i taniej diagnostyki choroby oraz bogatego armamentarium leków dostępnego dla chorych. Na brak adekwatnej terapii, nieosiągnięcia celów leczenia składa się wiele elementów wśród których inercja terapeutyczna pacjenta, lekarza, odporne nadciśnienie tętnicze odgrywają istotną rolę. Kandydatka w swojej pracy zajęła się problemem akceptacji choroby, tolerancji leczenia oraz polekowych zdarzeń niepożądanych, elementami które istotnie wpływają a często warunkują skuteczność leczenia. Zespół nietolerancji wielolekowej, co prawda nie zdarza się często, ale pozostawia nierzadko zarówno lekarza jak i pacjenta w stanie dużej bezradności.

Dlatego temat pracy lek. med. Magdaleny Marii Polaczyk należy uznać za poznawczo i praktycznie istotny. Na podkreślenie zasługuje fakt, że rozprawa została przeprowadzona pod kierunkiem wybitnej polskiej internistki, kardiolożki i hipertensjolożki, prof. dr hab. n.med. Katarzyny Stolarz-Skrzypek, o bogatym międzynarodowym i krajowym dorobku naukowym w dziedzinie nadciśnienia tętniczego, a była realizowana w Klinice Kardiologii i Elektrokardiologii Interwencyjnej oraz Nadciśnienia Tętniczego Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum w Krakowie, wiodącej placówce kardiologicznej i hipertensjologicznej w kraju. Gwarantuje to rzetelność i prawidłowość przeprowadzonych badań, analiz i wniosków.

Tytuł pracy odzwierciedla właściwie treść rozprawy i odwzorowuje zagadnienia opracowane w pracach składających się na dysertację.

Streszczenia w języku polskim i angielskim prawidłowo podsumowują najważniejsze aspekty rozprawy.

Wstęp jest zwarty, dobrze opracowany pod względem merytorycznym, kładzie szczególny nacisk na treść rozprawy, stanowi wartościowy element dysertacji a jednocześnie użyteczne wprowadzenie do poruszanych w pracy zagadnień.

Założenia i cele pracy są przedstawione jednoznacznie, a ich wybór jest dobrze uzasadniony zarówno względami poznawczymi, jak i znaczeniem praktycznym analizowanego problemu.

Materiał badawczy i metodyka

Na podkreślenie zasługuje duża bo 1-tysięczna grupa chorych objętych badaniem, a będących pacjentami przyklinicznej poradni nadciśnienia tętniczego przy Klinice Kardiologii i Elektrokardiologii Interwencyjnej oraz Nadciśnienia Tętniczego Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum w Krakowie. Do celów badania posłużyła autorska, strukturyzowana ankieta składająca się z 22 pytań, a wypełniana przez pacjentów w trakcie oczekiwania na wizytę.

Pierwsza składająca się na cykl, praca oryginalna stanowiąca element rozprawy („*Factors determining acceptance of illness in patients with arterial hypertension and comorbidities*”) została opublikowana w 2021 roku. Jest oparta o ocenę 532 pacjentów z nadciśnieniem tętniczym i chorobami współistniejącymi. W badaniu zastosowano standaryzowany kwestionariusz skali akceptacji choroby AIS oraz autorską ankietę dotyczącą występowania polekowych zdarzeń niepożądanych. Co jedenasty chory z nadciśnieniem tętniczym akceptował swoją chorobę w stopniu złym co można byłoby upraszczając określić jako brak akceptacji choroby. Akceptacja choroby na poziomie dobrym dotyczyła 45% pacjentów i grupę tą charakteryzowała istotnie niższa liczba schorzeń współistniejących i krótszy czas trwania choroby.

Druga praca oryginalna wchodząca w skład rozprawy (“*The occurrence of drug-induced side effects in women and men with arterial hypertension and comorbidities*”) opublikowana w 2022 roku stanowi kontynuację opracowywania zagadnień dotyczących danych klinicznych i demograficznych 1000 pacjentów z rozpoznaniem nadciśnienia tętniczego leczonych w

przyklinicznej poradni nadciśnienia tętniczego przy Klinice Kardiologii i Elektrokardiologii Interwencyjnej oraz Nadciśnienia Tętniczego Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum w Krakowie. W ocenie grupy szczególnym zjawiskiem, któremu Autorka poświęciła uwagę było występowanie zdarzeń niepożądanych polekowych. Polekowe zdarzenia niepożądane występowały istotnie częściej u kobiet niż u mężczyzn. Kobiety były też starsze, miały dłuższy czas trwania choroby nadciśnieniowej oraz mniejszą ilość kardiologicznych chorób współistniejących. W modelu regresji wieloczynnikowej stwierdzano, że u kobiet ryzyko niepożądanych zdarzeń polekowych rosło istotnie wraz z wiekiem oraz w przypadku występowania chorób układu oddechowego natomiast u mężczyzn wraz z występowaniem hipercholesterolemii oraz chorób metabolicznych.

Trzecia praca oryginalna wchodząca w skład rozprawy (*„Multiple drug intolerance in patients with arterial hypertension: prevalence and determining factors”*) opublikowana w 2023 roku zawiera wyniki ankiety 1000 osób, grupy opisywanej w poprzednich analizach, ze szczególnym uwzględnieniem występujących w przeszłości bądź nadal niepożądanych zdarzeń polekowych. Niemal co drugi chory (48%) zgłaszał nietolerancję jakiegokolwiek leku, co trzeci pacjent (32%) zgłaszał nietolerancję jednego leku. Nietolerancja wielolekowa dotyczyła 8% chorych. W tej ostatniej grupie tej stwierdzano istotnie większy odsetek kobiet oraz dłuższy czas trwania choroby nadciśnieniowej. Ryzyko nietolerancji wielolekowej rosło najsilniej przy występowaniu nietolerancji na leki przeciwbólowe, beta-adrenolityki, leki przeciwplatekcyjne oraz antybiotyki.

Podsumowanie i wnioski stanowią poprawne zamknięcie całości rozprawy. Zawierają one najistotniejsze implikacje przeprowadzonych badań.

Z uwagi na dobre merytoryczne i redakcyjne opracowanie tematu nie mam krytycznych uwag do rozprawy. Nasuwają mi się jedynie następujące **pytania** do Kandydatki:

1. Czy w opinii Kandydatki zły stopień akceptacji choroby przekłada się na mniejszą skłonność stosowania się do zaleceń lekarskich a konsekwencji do gorszej kontroli ciśnienia tętniczego?

2. Czy w ocenie przyczyn nietolerancji wielolekowej nie należałoby uwzględnić również dyspozycji psychicznej pacjenta/pacjentki oraz jakie praktyczne przesłania, wynikające z częstości występowania tego zjawiska skierowałaby Kandydatka do lekarzy prowadzących chorych z nadciśnieniem tętniczym?

Podsumowując, rozprawa stanowi oryginalne dokonanie lek. med. Magdaleny Marii Polaczyk i świadczy o dobrym opanowaniu warsztatu pracy naukowej, oczekiwanym od kandydata na stopień doktora nauk medycznych. Potwierdzeniem ważkości uzyskanych wyników jest opublikowanie ich w prestiżowych czasopismach.

W mojej ocenie rozprawa doktorska lek. med. lek. med. Magdaleny Marii Polaczyk spełnia kryteria, określone w artykule 186 ust. 5 o stopniach naukowych i tytule naukowym ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022r. poz. 574 z późn.zm.).

W związku z tym zwracam się z wnioskiem do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauki Medyczne Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie o dopuszczenie lek. med. Magdaleny Marii Polaczyk do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Kielce 23/09/2023

Beata Wożakowska-Kapłon

WOJEWÓDZKI SZPITAL ZESPOŁONY
25-736 Kielce, ul. Grunwaldzka 45
NIP: 959-129-12-92, REG. 000289785

ŚWIĘTOKRZYSKIE
CENTRUM KARDIOLOGII

I Klinika Kardiologii i Elektroterapii
tel. gab. lek. 41 36 71 391, sekr. 41 36 71 510, fax 41 36 71 396

B. Wożakowska-Kapłon

ŚWIĘTOKRZYSKIE CENTRUM KARDIOLOGII
I Klinika Kardiologii i Elektroterapii
KIEROWNIK

Prof. dr hab. n. med. Beata Wożakowska-Kapłon